

دوره چهاردهم

آبان ماه ۱۳۹۸

معاونت اقتصادی

گزارش طرح شاخص مدیران خرید (PMI) صنعت – آبان ۱۳۹۸

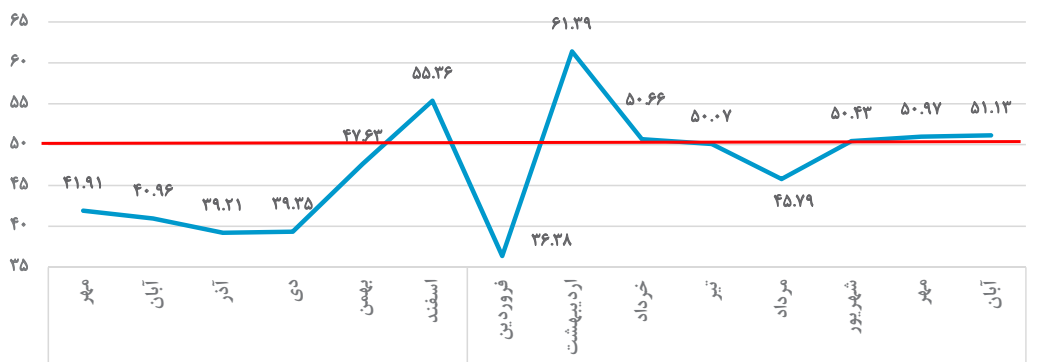
۵۱/۱۳

شامخ آبان ۱۳۹۸

چکیده:

- ✓ عدد شامخ کل (۵۱/۱۳)، نشان دهنده رونق جزئی در بخش صنعت در آبان ماه نسبت به ماه گذشته (۵۰/۴۳) است.
- ✓ شاخص سرعت انجام و تحویل سفارش (۵۹/۳۸) در آبان، بیشترین میزان شاخص در بین ۵ مولفه اصلی شامخ بوده است.
- ✓ شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (۵۳/۸۶) دارای تغییر آتی نسبت به ماه گذشته (۵۵/۳۶) است.
- ✓ شاخص موجودی مواد اولیه خریداری شده (۴۳/۵۸) کمترین مقدار شاخص در بین ۵ مولفه اصلی شامخ بوده است.
- ✓ شاخص انتظارات تولید در ماه آینده نیز با رقم ۵۹/۷۱، ادامه بهبود وضعیت بخش صنعت در آذر ماه را پیش بینی می کند.
- ✓ پس از شش ماه، روند کاهشی شاخص قیمت خرید مواد اولیه متوقف شده و این شاخص در آبان ماه نسبت به ماه قبل افزایش (۶۳/۷۹) داشته است. میزان شاخص های تولید، فروش، صادرات و موجودی مواد اولیه در این ماه و همچنین درصد فعالان اقتصادی خوشبین به بهبود وضعیت تولید در ماه بعد (آذر ماه: ۵۹/۷۱) نیز نسبت به ماه قبل (آبان ماه: ۶۲/۳۲) کاهش یافته است.

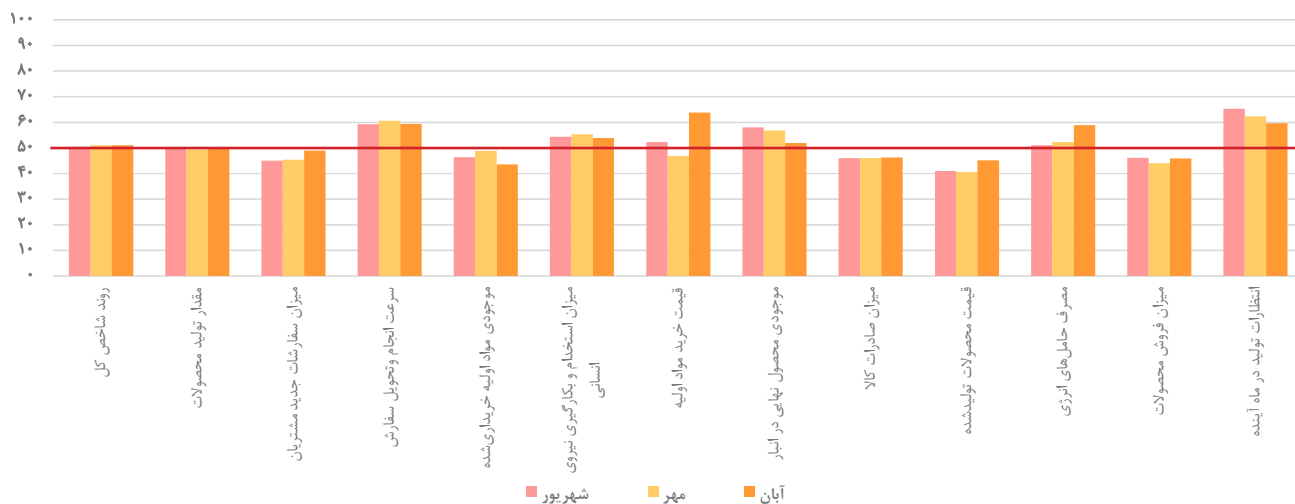
روند شاخص کل

جدول ۱: شاخص صنعت - شاخص مدیران خرید (PMI) آبان ماه ۱۳۹۸

شاخص	شهریور ۹۸	مهر ۹۸	آبان ۹۸
شاخص کل صنعت	۵۰/۴۳	۵۰/۹۷	۵۱/۱۳
مقدار تولید محصولات	۵۰/۰۳	۴۹/۲۹	۴۹/۶۰
میزان سفارشات جدید مشتریان	۴۵/۰۸	۴۵/۳۲	۴۸/۹۷
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۹/۳۰	۶۰/۶۵	۵۹/۳۸
موجودی مواد اولیه خریداری شده	۴۶/۴۲	۴۸/۸۷	۴۳/۵۸
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۵۴/۳۱	۵۵/۳۶	۵۳/۸۶
قیمت خرید مواد اولیه	۵۲/۳۲	۴۶/۹۲	۶۳/۷۹
موجودی محصول نهایی در انبار	۵۸/۰۳	۵۶/۷۷	۵۱/۹۴
میزان صادرات کالا	۴۵/۹۹	۴۶/۰۶	۴۶/۲۷
قیمت محصولات تولیدشده	۴۰/۹۵	۴۰/۵۹	۴۵/۱۳
مصرف حامل‌های انرژی	۵۱/۰۱	۵۲/۱۹	۵۸/۹۱
میزان فروش محصولات	۴۶/۱۴	۴۴/۰۲	۴۵/۹۳
انتظارات تولید در ماه آینده	۶۵/۲۳	۶۲/۳۲	۵۹/۷۱

مقایسه شاخص‌ها در سه ماهه گذشته

تحلیل اقتصادی شامخ - آبان ۱۳۹۸

شاخص کل

پیش شاخص PMI کل برای آبان سال ۹۸ بهبود جزئی نسبت به ماه قبل را نشان می دهد که با توجه به اجزای تشکیل دهنده شاخص، همین بهبود بسیار اندک نیز ناشی از دو زیرشاخص سرعت تحویل سفارش و میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی بوده است. به عبارت دیگر با توجه به عدم تغییر چندان محسوس مقدار تولید، میزان سفارشات جدید و بدتر شدن موجودی مواد اولیه می توان گفت که سایه سنگین رکود همچنان بر بخش صنعت ادامه دارد. پس از سه ماه ثبات، قیمت خرید مواد اولیه در آبان ماه نسبت به ماه قبل افزایش داشته است در حالی که قیمت محصولات تولیدی نسبت به ماه قبل اندکی کاهش داشته است. علی رغم کاهش قیمت میزان صادرات و فروش نیز اندکی کاهش نشان می دهد که با کاهش تولید و عدم تغییر موجودی انبار مطابقت دارد. نکته شایان توجه به مانند همه ماه های گذشته، چشم انداز تولید ماه آتی اقتصادی می باشد

لاستیک و پلاستیک

عدد شامخ کل بدست آمده برای گروه لاستیک و پلاستیک در آبان ماه (۵۳/۳) حاکی از بهبود اندک وضعیت کلی این صنعت نسبت به ماه گذشته است. در این ماه میزان سفارشات جدید تغییری را نشان نمی دهد. (۵۰) و قیمت مواد اولیه اندکی افزایش یافته (۵۴/۳) و به دنبال آن موجودی انبار مواد اولیه کاهش یافته است (۴۵/۸). این به معنای استفاده از موجودی انبار مواد اولیه و به تاخیر انداختن خرید های جدید به دلیل افزایش بهای مواد اولیه است. این موضوع را نباید از نظر دور داشت که موجودی مواد اولیه این صنعت طی ماه گذشته افزایش داشته و بیشترین عدد را در مهرماه در میان تمام صنایع به خود اختصاص داده است و لذا استفاده از موجودی انبار مواد اولیه، امکان کاهش بهای محصولات را که به دنبال رکود فعلی این صنعت (کاهش فروش شدید در آبان ماه) رخ می دهد، داده است. لذا ما شاهد کاهش قیمت محصولات تولیدی در آبان ماه هستیم. (۴۱/۷) این صنعت در مهرماه کاهش شدید فروش محصولات را تجربه کرده (۳۳/۳) و در آبان ماه نیز شاهد کاهش شدید فروش محصولات (۳۷/۵) بوده و در نتیجه موجودی انبار محصول افزایش یافته است. (۵۴/۲). با توجه به تحولات منطقه به خصوص ناآرامی های عراق که بازار مهمی برای محصولات این گروه محسوب می شود، صادرات محصولات این گروه نیز کاهش را تجربه کرده است (۴۱/۷). فعالان اقتصادی این گروه نسبت به ماه آینده خوش بین هستند و انتظار بهبود وضعیت تولید و فروش را دارند (۵۴/۲).

فرآورده های نفت و گاز

شامخ کل صنایع فرآورده های نفت و گاز در آبان ماه نشان از بهبود اندک در وضعیت عمومی این صنعت دارد (۵۷/۸). شامخ کل این صنعت از آذر ماه ۱۳۹۷ تا مهرماه ۱۳۹۸ همواره حاکی از بدتر شدن وضعیت این صنعت در هر ماه نسبت به ماه گذشته خود بوده است. بر خلاف این روند، در مهرماه ۹۸ شاهد تثبیت وضعیت این صنعت و در آبان بهبود اندکی در شامخ کل این صنعت را شاهد هستیم. میزان سفارشات جدید که طی ۷ ماه گذشته کمتر از ۵۰ بود در آبان ماه به ۵۹/۶ رسیده است که نشان می دهد بعد از یک دوره که هر ماه نسبت به ماه قبل تنزل در سفارشات جدید داشته شاهد افزایش در سطح سفارشات جدید بوده اند.

مقدار تولید که از آذر ماه سال گذشته (به استثنای اسفند ۹۷) همواره کاهش ماهانه نسبت به ماه قبل را نشان می داده است در آبان ماه افزایش را نشان می دهد. (۵۹/۶) البته صادرات محصولات این گروه نیز همچون چهار ماه گذشته نسبت به مهرماه تنزل یافته است (۴۲/۳). به نظر می رسد این کاهش صادرات به دنبال تشدید اثرات تحریم های ایالات متحده و ناآرامی های عراق رخ داده است. در مجموع به نظر می رسد فعالان این صنعت در حال تجربه کردن تغییر شرایط و بهبود اوضاع عمومی صنعت نفت و گاز نسبت به ماه های گذشته هستند. اما اینکه این بهبود تا چه حد تداوم داشته و تا چه میزان تقویت خواهد شد نیازمند گذر زمان است.

نفت خام و گاز طبیعی مهمترین مواد اولیه این صنعت محسوب می شود که متأثر از بازار بین المللی نفت خام و وضعیت تحریم های ایالات متحده می باشد. قیمت مواد اولیه این صنایع از تیرماه روندی کاهشی داشته و بر اساس نظر فعالان این صنعت هر ماه نسبت به ماه قبل کاهش یافته است. در ماه های اخیر روند جهانی قیمت نفت خام نیز نزولی بوده و این مساله موضوع اجلاس اخیر اوپک در وین اثریش بوده است. در نتیجه شامخ بدست آمده برای قیمت مواد اولیه کاهش را نشان می دهد (۴۶/۲). از طرف دیگر به نظر می رسد با افت شدید صادرات نفت خام ایران، عرضه آن در بازار داخلی نیز افزایش یافته است که این امر کاهش بهای مواد اولیه در این صنعت را تقویت کرده است. در نهایت فعالان اقتصادی این صنعت نسبت به ماه آینده خوش بین هستند و انتظار بهبود وضعیت این صنعت در ماه آتی را دارند. (۵۷/۷). این خوش بینی نسبت به آینده در تمام ماه های سال جاری وجود داشته است.

نساجی

برای اولین بار در سال جاری، وضعیت صنعت نساجی در آبان ماه با عدد شامخ ۵۵/۹۴ توسط فعالان این صنعت رو به بهبود ارزیابی شده است. افزایش میزان سفارشات جدید، سرعت انجام و تحویل سفارش، موجودی مواد اولیه (هر سه با عدد شامخ ۵۹/۳۸) و افزایش میزان استخدام و به کارگیری نیروی انسانی (با عدد شامخ ۶۵/۶۳) بیشترین تاثیر را در این ارزیابی مثبت داشته است. همین مسئله موجب شده که علی‌رغم کاهش میزان تولید محصولات با عدد شامخ ۴۰/۶۳ نسبت به ماه قبل، انتظارات تولید در ماه آینده (با عدد شامخ ۶۲/۵۰) مثبت باشد. بخشی از افزایش میزان سفارشات جدید می‌تواند به دلیل کاهش قیمت محصولات نساجی (با عدد شامخ ۴۰/۶۳) علی‌رغم افزایش قیمت خرید مواد اولیه (با عدد شامخ ۶۸/۷۵) باشد که این علامت را به مصرف‌کننده می‌دهد که قبل از افزایش عنقریب قیمت محصولات تولیدی، از فرصت خرید موجود نهایت استفاده را ببرد. به علاوه آغاز طرح پایش صنعت نساجی کشور از طریق انجمن صنایع نساجی ایران، نوید اتخاذ تصمیمات راهبردی برای سیاست‌گذاران و نیز بهره‌مندی از افزایش سرمایه‌گذاری را به این صنعت داده و نقش زیادی در بهبود انتظارات تولیدی داشته است.

با این وجود، بررسی آمارهای ۱۰ سال گذشته صنایع نساجی نشان داده است که روند توسعه این صنعت همواره در حال کاهش بوده و با وجود بازار بزرگ داخلی، سرمایه‌گذاری لازم در این حوزه انجام نشده است. طبق آمار اعلام شده، میزان تولید پنبه در کشور کاهش یافته و واردات بی‌رویه نخ و پنبه سبب تعطیلی بسیاری از کارخانه‌های مرتبط با صنایع نساجی شده است. در حال حاضر اگرچه مسئولان دولتی به این نتیجه رسیده‌اند که باید بیش از گذشته به حمایت از کشت پنبه و توسعه صنایع تبدیلی آن دست بزنند و اقدامات اولیه‌ای را هم برای این مهم صورت داده‌اند، اما هنوز تا حمایت همه جانبه از تامین مواد اولیه مورد نیاز صنعت، فاصله زیادی باقی است. به علاوه صنعت نساجی، نیازمند به‌روزرسانی تجهیزات و افزایش سرمایه در گردش و بهبود رقابت‌پذیری با استفاده از راهکارهای مؤثر در کاهش هزینه‌های تولید است که همه این موارد نیازمند تأمین سرمایه، به‌روزرسانی فناوری، بهبود فضای کسب و کار و تسهیل قوانین و مقررات تولید و صادرات و واردات از این دست است.

ماشین‌سازی و لوازم خانگی

گزارش شامخ آبان ماه صنایع ماشین‌سازی و لوازم خانگی حاکی از مشاهده بهبود در این صنعت است. مقدار تولید محصولات، میزان سفارشات جدید، سرعت انجام و تحویل سفارش، میزان استخدام و به کارگیری نیروی انسانی از مولفه‌هایی اثرگذار بر شامخ کل هستند که به نسبت مهرماه در شرایط بهبود گزارش شده‌اند و موجودی مواد اولیه نیز در این ماه بدون تغییر به نسبت ماه قبل عنوان شده است.

از دیگر نکات مثبت گزارش آبان ماه صنایع ماشین‌سازی و لوازم خانگی می‌توان به افزایش بسیار اندک در میزان فروش محصولات این صنعت اشاره کرد. اهمیت این موضوع دوچندان می‌شود اگر توجه شود که از آذرماه سال ۹۷ تا کنون تنها سه بار فعالان این حوزه افزایش فروش محصولات خود به نسبت ماه پیش را گزارش داده‌اند که به غیر از آبان ماه دو مورد قبلی مربوط به اسفند و اردیبهشت ماه یعنی ماه‌های قبل و بعد تعطیلات نوروزی بوده است. به طور کلی فعالان این حوزه بارها بر توان خود برای تولید به میزان نیاز داخل و حتی فراتر از آن برای صادر به کشورهای همسایه تاکید کرده‌اند ولی آنچه که از چالش‌های اصلی پیش روی تولیدکنندگان این حوزه عنوان شده است قاچاق است. حجم بالای قاچاق تاحدی است که در مواردی تا ۵۰ درصد بازار ایران را نیز به خود اختصاص داده است. این مهم در حالی رخ می‌دهد که کانال‌های قاچاق این لوازم شناخته شده است. به نظر می‌رسد افزایش قیمت بنزین سبب افزایش قاچاق کالا در ماه‌های آتی نیز شود. شایان ذکر است تا زمانی که قاچاق گسترده در این صنعت وجود داشته باشد، سرمایه‌گذاران رغبتی به سرمایه‌گذاری در این صنعت نخواهند داشت و این مهم بر مشکل تامین مالی این صنعت می‌افزاید.

صنایع کانی غیر فلزی

شامخ کل بدست آمده برای گروه کانی‌های غیرفلزی در آبان ماه (۵۳/۸) حکایت از بهبود خفیف وضعیت کلی این صنعت نسبت به ماه قبل دارد. عدد به دست آمده برای قیمت مواد اولیه که بیشترین عدد در بین تمام گروه‌ها است (۷۵)، نشان دهنده این است که عمده پرسش شونده‌گان این صنایع به افزایش قیمت مواد اولیه اذعان داشته‌اند. با وجود این افزایش در بهای مواد اولیه، قیمت محصولات تولید شده این گروه بدون تغییر بوده (۵۰) و میزان تولید محصول نیز تقریباً وضعیتی با ثبات را نشان می‌دهد (۵۲/۵). این امر با کاهش در موجودی انبار مواد اولیه (۴۲/۵) همراه است که حاکی از استفاده بیشتر از موجودی مواد اولیه برای تولید است که به دنبال افزایش بهای مواد اولیه رخ داده است. میزان مصرف حامل انرژی در این صنعت در آبان ماه نسبت به مهرماه افزایش یافته (۶۰) و میزان سفارشات جدید نسبت به ماه گذشته تا حدودی کاهش نشان می‌دهد. (۴۷/۵).

عمده محصولات این گروه در بخش ساخت و ساز مورد استفاده قرار می‌گیرند که با ورود به فصل پاییز در مهرماه شاهد افت وضعیت تولید و فروش محصولات این صنعت بودیم. بهبود نسبی وضعیت کلی این صنعت پس از افت شدید سفارشات جدید و فروش محصول در مهرماه اتفاق افتاده است

بر اساس گزارش تحولات بازار مسکن شهر تهران در آبان ماه سال ۱۳۹۸ متوسط قیمت خرید و فروش یک متر مربع واحد مسکونی در تهران ۲ درصد کاهش یافته و تعداد معاملات آپارتمان‌های مسکونی شهر تهران به ۴/۱ هزار واحد مسکونی رسید که نسبت به ماه قبل ۱۹/۵ درصد افزایش نشان می‌دهد. (بانک مرکزی).

صنایع فلزی

در گزارش آبان ماه صنایع فلزی، شامخ کل مقداری بهبود یافته است. مقدار تولید محصولات و میزان سفارشات جدید از جمله مولفه‌های اثرگذار بر شامخ کل هستند که به نسبت ماه قبل بهبود یافته‌اند. موجودی مواد اولیه، موجودی محصول در انبار، میزان صادرات از جمله مولفه‌هایی هستند که همانند ماه قبل کاهش یافته‌اند. میزان فروش محصولات و انتظارات تولید در ماه آینده نیز به نسبت مهرماه تغییر محسوسی نکرده‌اند.

در سال ۱۳۹۷ افزایش قیمت دلار شکاف قیمتی قابل توجهی میان قیمت مواد معدنی در داخل کشور با قیمت‌های جهانی ایجاد کرده است و صادرات مواد معدنی و فلزی (به صورت خاص سنگ آهن، کنسانتره و گندله) را برای تولیدکنندگان و تجار جذاب کرده است. این مهم سبب کاهش موجودی مواد اولیه صنایع فلزی شده است که با تصویب عوارض صادراتی با هدف جلوگیری از خام‌فروشی و حمایت از تولید و اجرای آن از مهر ۹۸ سعی شد جلوی این امر گرفته شود. لذا انتظار می‌رفت موجودی مواد اولیه صنایع فلزی طی ماه‌های مهر و آبان ۹۸ افزایش یابد ولی در عمل گزارش شامخ حاکی از کاهش این مولفه حتی اندکی بیشتر از شهریور ماه است ضمن آنکه مولفه قیمت خرید مواد اولیه صنایع فلزی در آبان ماه به نسبت مهرماه افزایش قابل توجهی را ثبت کرده است. به عبارت دیگر مولفه قیمت خرید مواد اولیه این صنعت با کسب رقم ۷۳/۸۵ بالاترین میزان افزایش را در بین تمامی صنایع مورد بررسی شامخ به خود اختصاص داده است. بنابراین به نظر می‌رسد سیاست مذکور نتوانسته موفق عمل کند.

صنایع غذایی

در گزارش شامخ آبان ماه شرایط کلی صنایع غذایی به نسبت مهرماه بدتر ارزیابی شده است. کاهش مقدار تولید، کاهش سفارشات جدید و کاهش میزان فروش محصولات در آبان ماه به نسبت مهرماه موید بدتر شدن فضای کلی این صنعت در این ماه است.

به دنبال خروج مواد اولیه تولیدات غذایی از شمول ارز دولتی و در مقابل کاهش قدرت خرید مردم، از ابتدای امسال این صنعت شرایط نامناسبی را تجربه کرده است. بر اساس گزارشات شامخ قیمت خرید مواد اولیه از ابتدای امسال همواره افزایشی بوده است که سبب شده به صورت متقابل از ابتدای سال موجودی مواد اولیه در این صنعت کاهش یافته شود. از سوی دیگر میزان سفارشات جدید و میزان صادرات و فروش محصولات در ۸ ماه نخست امسال دارای روند کلی کاهش بوده است. شاید بتوان روند کلی افزایش موجودی محصول در انبار را نیز در هر ماه به نسبت ماه قبل به این علت دانست.

صنایع شیمیایی

شامخ کلی این گروه نشان از ثبات وضعیت کلی این صنعت در آبان ماه نسبت به ماه گذشته دارد (۴۹/۹). میزان سفارشات جدید (۴۷/۵) و میزان تولید محصولات (۴۶/۷) در آبان ماه نسبت به ماه گذشته تنزل جزئی را نشان می‌دهد. علیرغم کاهش قیمت محصولات در آبان ماه نسبت به ماه گذشته (۴۰/۸) میزان فروش محصول کاهش یافته است. (۴۲/۵) این کاهش در فروش به جز مهرماه که ثبات نسبت به ماه قبل را ثبت کرده در تمام تابستان تداوم داشته است.

بر اساس آمار شامخ، از ابتدای تابستان قیمت محصولات این گروه در هر ماه نسبت به ماه گذشته کاهش یافته در حالی که میزان فروش محصولات هیچ افزایشی نداشته است. این روند کاهش قیمت به دنبال ۵ ماه افزایش پیاپی قیمت محصولات تولیدی این صنعت رخ داده است. احتمالاً با تداوم کاهش بهای محصولات تقاضای آنها به تغییرات قیمت حساس شده و در ماه‌های آینده شاهد افزایش فروش محصولات این گروه باشیم.

میزان صادرات محصولات این گروه در آبان ماه نیز تنزل یافته است (۴۲/۵). این عدد برای تمامی دوره‌ها به جز اردیبهشت ماه ۹۸ همواره کاهش در صادرات نسبت به ماه قبل را نشان داده که مبین از دست رفتن بازار صادراتی محصولات این گروه طی ۱۱ ماه گذشته است. با وجود افزایش نرخ ارز به لحاظ تئوریک باید میزان صادرات این محصولات تغییر آتی در جهت افزایش را تجربه می‌کرد در حالی که عکس آن محقق شده است. به نظر می‌رسد اتفاقات غیر اقتصادی نظیر تحولات در بازار کشورهای مقصد و همچنین دشواری‌های ناشی از تحریم‌ها بر این موضوع سایه افکنده است. آنچه که نمی‌توان برای آن دلیلی ذکر نمود خوش بینی فعالان این صنعت نسبت به ماه آینده است. عدد شامخ به دست آمده برای تمامی ماه‌ها به جز اسفند ۹۷ نشان از خوش بینی فعالان اقتصادی این گروه نسبت به آینده دارد. شاید بتوان امید به حل و فصل مناقشات سیاسی پیرامون مساله اتمی ایران و تحریم‌های ناشی از آنرا توضیح دهنده این پدیده دانست.

چوب کاغذ و مبلمان

وضعیت کلی صنایع چوب و مبلمان در آبان ماه با عدد شامخ ۴۶/۱۸ اندکی نسبت به ماه قبل نامساعد ارزیابی شده است. کاهش میزان سفارشات جدید، کاهش میزان موجودی مواد اولیه (هر دو با عدد شامخ ۴۲/۱۱) و کاهش مقدار تولید محصولات (با عدد شامخ ۴۴/۷۴) در کنار عدم تغییر موجودی انبار و کاهش قیمت محصولات تولید شده، نشان دهنده رکود حاکم بر این صنعت است. در چنین شرایطی، افزایش قیمت خرید مواد اولیه (با عدد شامخ ۵۵/۲۶) در کنار انتظارات تورمی ناشی از افزایش قیمت حامل‌های انرژی (که یقیناً به دلیل بالا بودن سهم هزینه‌های حمل و نقل در این صنعت اثر آن بر افزایش هزینه تولید چشم‌گیر خواهد بود)، سبب دامن زدن به رکود خواهد شد و مشخص نیست که چگونه انتظارات تولید در ماه آینده هم در مهرماه و هم در آبان ماه بر خلاف واقعیت موجود و مثبت بوده است.

در مورد صنایع چوب، از یک سو محدودیت‌های اعمال شده بر واردات مواد اولیه و از سوی دیگر به دلیل کاهش میزان برداشت چوب از جنگل‌ها به دلایل حفاظتی، سبب دشواری در تهیه مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی شده است. در بخش کاغذ نیز، بازار شاهد رکودی عمیق است که حتی کاهش چشم‌گیر قیمت کاغذ نیز نتوانسته تحركات را در بازار افزایش دهد. بخشی از این رکود به دلیل کاهش تعداد ناشران و کاهش تولید کتاب است. بخش دیگر مربوط به کاهش مصارف صنعتی کاغذ (به ویژه در بخش صنایع بسته‌بندی) به دلیل کاهش تقاضای خانوار است. شاهد این ماجرا کاهش میزان سفارشات جدید در بخش صنایع غذایی و سایر محصولات وابسته به بسته‌بندی است. لذا نیاز است که دولت با جدیت بیشتری وضعیت تولیدکنندگان این صنعت را رصد کرده و در صدد رفع مشکلات آن‌ها باشد.

وسایل نقلیه و قطعات وابسته

در آبان ۹۸ وضعیت صنعت وسایل نقلیه و قطعات وابسته به نسبت ماه قبل خود اندکی بدتر ارزیابی شده است. این امر در حالی رخ داده است فعالان این حوزه دید مثبتی به افزایش تولید خود در این ماه داشتند که سیگنال مثبتی به شرایط کلی این صنعت در آبان ماه داده بود. البته فعالان این حوزه میزان تولید خود در این ماه را اندکی افزایش داده اند ولی کاهش سفارشات جدید سبب کاهش فروش محصولات در این ماه و در نتیجه کاهش رقم کل شاخص شامخ این صنعت گردید.

موجودی مواد اولیه و قیمت خرید مواد اولیه در این ماه نیز همانند ماه‌های دیگر سال ۱۳۹۸ به نسبت ماه قبل به ترتیب کاهشی و افزایشی گزارش شده‌اند علیرغم این مهم قیمت محصولات تولید شده که روند افزایشی آن‌ها در شهر یورماه و مهرماه معکوس شده بود در آبان ماه به ثبات رسیده و بدون تغییر ماندند. جالب توجه است که تنها دو شاخص شامخ یعنی سرعت انجام و تحویل سفارش و انتظارات تولید در ماه آینده هستند که از ابتدای سال جاری همواره در شرایط بهبود گزارش شده اند.

باتوجه به اخبار مثبت دریافتی از تلاش وزارت صمت و همکاری قطعه سازان در پویب سازی قطعات به منظور کاهش ارزیابی و وابستگی به قطعات خارجی در صورت صحت اخبار و عدم بزرگنمایی و گزارش شعارگونه آن می‌توان به دمیده شدن روح جدید در کالبد بی‌جان این صنعت طی ماه‌های آتی امیدوار بود. البته باید توجه داشت که معضلات صنعت قطعات وابسته وسایل نقلیه بیش از هر چیز به تحریم و انحصار دو خودرو ساز در بازار داخلی برمی‌گردد که از یک سو به واسطه تحریم، تهیه مواد اولیه این صنعت برای فعالان این حوزه دشوار و پرهزینه شده است و از سوی دیگر به علت انحصار خرید دو غول خودرو سازی ایران، قراردادهای بین خودرو سازان و قطعه سازان با ابهام عقد گردیده و ضمانتی برای پرداخت بدهی خودروسازان به قطعه‌سازان وجود نداشته است. برآیند این دو مهم سبب شده است که تامین مالی به مشکل اصلی فعالان قطعه سازی کشور تبدیل گردد. با توجه به مطالب عنوان شده گرچه گام‌های مثبتی در بومی سازی قطعات وارداتی خودرو صورت گرفته ولی تا زمانی که چاره‌ای اساسی برای صنعت خودروسازی ایران اندیشیده نشود و همواره معضلات خودروسازان با حمایت‌های دولت نظیر تزریق مالی و تحمیل هزینه افزایش قیمت تولیدات به مصرف کنندگان به آینده موکول گردد این صنعت درمان نمی‌گردد.

پوشاک و چرم

وضعیت این صنعت در آبان ماه با عدد شامخ ۵۹/۴۲ بهتر از ماه قبل ارزیابی شده و افزایش مقدار تولید محصولات (با عدد شامخ ۶۱/۵۴)، افزایش میزان سفارشات جدید، افزایش سرعت انجام و تحویل سفارش (هر دو با عدد شامخ ۵۷/۶۹) و بهبود میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی (با عدد شامخ ۶۹/۲۳)، در موافقت با این بهبود قرار داشته است. بخش قابل توجهی از افزایش میزان تولید (علی‌رغم اذعان تولیدکنندگان به افزایش قیمت مواد اولیه) و افزایش میزان فروش محصولات، به دلیل افزایش تقاضای فصلی و تغییرات آب و هوایی است که تقاضای پوشش‌های گرم و زمستانی را افزایش داده است. همچنین انتظارات تورمی موجود در جامعه سبب می‌شود برخی از افراد اقدام به جلو انداختن تقاضای آینده خود نمایند و لذا همانند ماه گذشته، انتظارات تولید در ماه آینده در آبان ماه (با عدد شامخ ۶۱/۵۴) نیز نشان‌دهنده امیدواری صنعت پوشاک به شرایط بازار است. علاوه بر این، اقدام اتحادیه

صنف تولیدکنندگان و فروشندگان پوشاک تهران در برقراری وضعیت فروش فوق‌العاده، سبب افزایش تقاضای پوشاک در روزهای پایانی آبان‌ماه شد. در چنین شرایطی توجه مسئولین امر به رونق در بخش پوشاک می‌تواند بسیار ثمربخش باشد. تامین مواد اولیه، تامین سرمایه در گردش مورد نیاز واحدهای تولیدی، نوسازی ماشین‌آلات تولیدی به ویژه در بخش تولیدات چرم و ادامه مبارزه جدی و برنامه‌ریزی شده با پوشاک قاچاق می‌تواند سبب استمرار این وضعیت در صنعت پوشاک و چرم شود.

معرفی طرح شامخ (شاخص مدیران خرید)

از میان شاخص‌های متنوع و گوناگون اقتصادی که توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی انتشار می‌یابند، شاخص PMI Purchasing Manager's Index، که در فارسی به اختصار شامخ نامگذاری شده است، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی است که مورد پذیرش اکثر کشورهای توسعه‌یافته قرار دارد. در حال حاضر شاخص شامخ برای حدود ۲۹۰۰۰ بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور دنیا محاسبه و منتشر می‌شود. این شاخص که بر اساس پایش پرسشنامه‌ای به دست می‌آید، بینش آنی و تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های صنعت و خدمات ارائه می‌دهد. ویژگی‌های این شاخص عبارتند از:

- ✓ داده‌های شامخ به صورت ماهانه در روزهای ابتدایی ماه و پیش از انتشار داده‌های رسمی منتشر می‌شود.
- ✓ شامخ، امکان مقایسه مستقیم بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه از طریق تولید داده‌های استاندارد شده را فراهم می‌سازد.
- ✓ داده‌ها در شامخ بر اساس مستندات واقعی کسب‌وکارها و نه بر اساس نظرات شخصی و حدس مدیران جمع‌آوری می‌شوند.
- ✓ به‌صورت مستمر و دقیق توسط بازارهای مالی، بانک‌های مرکزی، مراکز تصمیم‌گیری اقتصادی و رسانه‌ها در جهان پیگیری می‌شود.

در طرح شامخ، از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود به ۱۲ پرسش مطرح‌شده در قالب سه معیار وضعیت نسبت به ماه پیش (بهتر شده، بدتر شده و یا تغییری نکرده است)، پاسخ دهند. در صورت انتخاب گزینه بیشتر از ماه قبل: عدد ۱، گزینه بدون تغییر: عدد ۰/۵ و گزینه کمتر از ماه قبل: عدد صفر برای آن پرسش ثبت می‌شود. مجموع حاصل ضرب درصد پاسخگویان به هر یک از گزینه‌ها در عدد همان گزینه، مبین عدد شامخ در آن پرسش است. در نهایت معیار سنجش این شاخص عددی بین ۰ تا ۱۰۰ است. عدد ۰ و ۱۰۰ به ترتیب به معنای آن است که ۱۰۰ درصد پاسخگویان گزینه "بدتر شده است" و "بهتر شده است" را انتخاب نموده‌اند، عدد ۵۰ نشان‌دهنده عدم تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل، بالای ۵۰ نشانه بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و زیر ۵۰ به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است. بر این اساس، چنانچه عدد محاسبه‌شده زیر ۵۰ باشد، اما از عدد محاسبه‌شده ماه قبل بیشتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدتر شدن وضعیت، کاهش یافته است. در مقابل، چنانچه عدد محاسبه‌شده بالای ۵۰ باشد اما از عدد ماه قبل کمتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل، کاهش یافته است.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، با انجام بررسی‌های لازم، برای نخستین بار در مهرماه ۱۳۹۷ به اجرای طرح شامخ پرداخته و این شاخص را برای بخش صنعت ارائه کرده است. پرسشنامه الکترونیکی شامخ در انتهای هر ماه توسط حدود ۴۰۰ کارگاه صنعتی فعال و بزرگ که سهم عمده‌ای در اشتغال، تولید و ایجاد ارزش افزوده اقتصادی در صنعت کشور دارند، تکمیل می‌شود. در این طرح بنگاه‌ها با استفاده از طبقه‌بندی بین‌المللی کلیه فعالیت‌های اقتصادی (ISIC.Rev4) در ۱۲ گروه صنعتی به شرح زیر طبقه‌بندی و از آنها آمارگیری اینترنتی به عمل می‌آید: ۱- صنایع غذایی، ۲- صنایع نساجی، ۳- صنایع پوشاک و چرم، ۴- صنایع شیمیایی، ۵- صنایع فلزی، ۶- صنایع لاستیک و پلاستیک، ۷- صنایع ماشین‌سازی و لوازم خانگی، ۸- صنایع فرآورده‌های نفت و گاز، ۹- صنایع کانی غیرفلزی، ۱۰- صنایع تولید وسایل نقلیه و قطعات وابسته، ۱۱- صنایع چوب، کاغذ و مبلمان و ۱۲- سایر صنایع. پرسشنامه شامخ شامل ۱۲ پرسش است. برای طراحی پرسشنامه و وزندهی به ۵ پرسش اصلی در محاسبه عدد شامخ بخش صنعت در اتاق ایران، از رویکردهای بین‌المللی با کمی تعدیل به صورت زیر استفاده شده است:

برای طراحی پرسشنامه و وزندهی به ۵ پرسش اصلی در محاسبه عدد شاخص بخش صنعت در اتاق ایران، از رویکردهای بین‌المللی با کمی تعدیل به صورت زیر استفاده شده است:

۱. مقدار تولید محصولات (پرسش اصلی با ضریب ۰.۲۵٪)
۲. میزان سفارشات جدید (پرسش اصلی با ضریب ۰.۳۰٪)
۳. سرعت انجام و تحویل سفارش (پرسش اصلی با ضریب ۰.۱۵٪)
۴. موجودی مواد اولیه (پرسش اصلی با ضریب ۰.۱۰٪)
۵. میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (پرسش اصلی با ضریب ۰.۲۰٪)
۶. قیمت خرید مواد اولیه
۷. موجودی محصول نهایی در انبار
۸. میزان صادرات کالا
۹. قیمت محصولات تولیدشده
۱۰. مصرف حامل‌های انرژی
۱۱. میزان فروش محصولات
۱۲. انتظارات تولید در ماه آینده

جدول ۲: وضعیت شاخص‌های صنایع منتخب از نگاه طرح شاخص مدیران خرید - آبان ۱۳۹۸

شاخص	صنایع لاستیک و پلاستیک	صنایع فرآورده‌های نفت و گاز	صنایع نساجی	ماشین‌سازی و لوازم خانگی	صنایع فلزی غیر فلزی کانی	صنایع فلزی	صنایع غذایی	صنایع شیمیایی	چوب، کاغذ و مبلمان	وسایل نقلیه و قطعات وابسته	پوشاک و چرم	سایر صنایع
شاخص گروه	۵۳.۳	۵۷.۸	۵۵.۹	۵۶.۳	۵۳.۸	۵۳.۹	۴۴.۷	۴۹.۹	۴۶.۲	۴۹.۴	۵۹.۴	۴۵.۴
مقدار تولید محصولات	۵۴.۲	۵۹.۶	۴۰.۶	۵۹.۱	۵۲.۵	۵۲.۳	۴۳.۵	۴۶.۷	۴۴.۷	۵۳.۲	۶۱.۵	۳۵.۷
میزان سفارشات جدید	۵۰.۰	۵۹.۶	۵۹.۴	۵۴.۵	۴۷.۵	۵۳.۱	۴۰.۲	۴۷.۵	۴۲.۱	۴۸.۴	۵۷.۷	۵۷.۱
سرعت انجام و تحویل سفارش	۶۲.۵	۶۵.۴	۵۹.۴	۵۷.۶	۶۷.۵	۶۰.۸	۵۵.۴	۵۹.۲	۵۷.۹	۵۹.۷	۵۷.۷	۴۲.۹
موجودی مواد اولیه	۴۵.۸	۵۱.۹	۵۹.۴	۵۰.۰	۴۲.۵	۴۲.۳	۳۹.۱	۴۴.۲	۴۲.۱	۳۸.۷	۴۲.۳	۴۲.۹
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۵۴.۲	۵۰.۰	۶۵.۶	۵۷.۶	۶۰.۰	۵۷.۷	۴۷.۸	۵۳.۳	۴۷.۴	۴۳.۵	۶۹.۲	۴۲.۹
قیمت خرید مواد اولیه	۵۴.۲	۴۶.۲	۶۸.۸	۵۷.۶	۷۵.۰	۷۳.۸	۶۴.۱	۵۵.۰	۵۵.۳	۵۹.۷	۶۱.۵	۷۱.۴
موجودی محصول (انبار)	۵۴.۲	۵۷.۷	۵۶.۳	۵۳.۰	۵۵.۰	۴۵.۴	۵۹.۸	۵۰.۸	۵۰.۰	۴۵.۲	۵۷.۷	۴۲.۹
میزان صادرات کالا	۴۱.۷	۴۲.۳	۴۶.۹	۴۷.۰	۵۵.۰	۴۳.۱	۴۲.۴	۴۷.۵	۴۷.۴	۵۰.۰	۵۳.۸	۴۲.۹
قیمت محصولات تولیدشده	۴۱.۷	۴۴.۲	۴۰.۶	۴۵.۵	۵۰.۰	۵۰.۰	۴۳.۵	۴۰.۸	۳۶.۸	۵۰.۰	۴۶.۲	۵۰.۰
مصرف حامل‌های انرژی	۵۰.۰	۵۷.۷	۵۰.۰	۶۰.۶	۶۰.۰	۶۳.۱	۵۳.۳	۵۷.۵	۶۰.۵	۶۱.۳	۶۹.۲	۷۱.۴
میزان فروش محصولات	۳۷.۵	۵۱.۹	۴۶.۹	۵۱.۵	۵۲.۵	۵۰.۰	۴۱.۳	۴۲.۵	۴۲.۱	۴۳.۵	۵۷.۷	۲۸.۶
انتظارات تولید در ماه آینده	۵۴.۲	۵۷.۷	۶۲.۵	۶۵.۲	۵۵.۰	۵۰.۸	۵۵.۴	۶۸.۳	۷۳.۷	۶۹.۴	۶۱.۵	۴۲.۹